

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjev b r. 17487/08
Antonija JAKUŠIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava zasjedajući 18. studeni 2010. godine u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*

gđa Nina Vajić,

gđa Elisabeth Steiner,

g. Khanlar Hajiyev,

g. Dean Spielmann,

g. Sverre Erik Jebens,

g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 10. ožujka 2008. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, gđa Antonija Jakušić, hrvatska je državljanica rođena 1950. godine i živi u Zlatar Bistrici. Pred Sudom ju zastupa g. N. Perišić, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga iznijele stranke može se sažeti kako slijedi.

I. OKOLNOSTI PREDMETA

Podnositeljica zahtjeva rođena je 1950. godine i živi u Zlatar Bistrici.

Godine 1979. majka podnositeljice zahtjeva je, zajedno s drugim nasljednicima, od svog supruga naslijedila dvadeset zemljišnih čestica. Time je postala suvlasnicom te imovine u raznim omjerima.

Dana 29. kolovoza 1989. podnositeljica zahtjeva i njena sestra potpisale su sa svojom majkom pred Općinskim sudom u Zlataru ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovorivši da će kćeri uzdržavati svoju majku do njene smrti, a da majka nakon svoje smrti prenosi vlasništvo svih svojih nekretnina, tj. udjela u navedenih dvadeset čestica zemlje, na kćeri.

Dana 23. ožujka 1992. godine stranke su izmijenile navedeni ugovor na način da su podnositeljica zahtjeva i njena sestra postale suvlasnice udjela svoje majke u navedenim zemljišnim česticama u trenutku potpisa izmjene ugovora.

Na temelju navedene izmjene od 23. ožujka 1992. godine podnositeljica zahtjeva je dana 24. kolovoza 1992. godine upisana u zemljišnu knjigu kao suvlasnica te dvadeset dvije zemljišne čestice u različitim omjerima.

1. Građanski postupak za priznanje vlasništva

U međuvremenu je B.J., teta podnositeljice zahtjeva, dana 27. veljače 1990. godine podnijela građansku tužbu Općinskom sudu u Zlataru protiv majke podnositeljice zahtjeva, radi utvrđenja da je ona, B.J., vlasnica dijela navedene imovine. Nakon smrti majke podnositeljice zahtjeva u svibnju 1992. godine, podnositeljica zahtjeva i njena sestra postale su u listopadu 1992. godine stranke u postupku.

Općinski sud u Zlataru donio je presudu dana 26. lipnja 2000. godine. Međutim, tu je presudu dana 24. ožujka 2004. godine ukinuo Županijski sud u Zlataru i predmet je vraćen prvostupanjskom sudu na ponovljeni postupak.

Dana 29. ožujka 2004. godine podnositeljica zahtjeva i njena sestra podnijele su ustavnu tužbu na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu zbog duljine građanskog postupka. Dana 4. studenog 2004. godine Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je povredu njihovih ustavnih prava na suđenje u razumnom roku, te im svakoj dosudio 7.250 HKR kao naknadu i naložio Općinskom sudu u Zlataru da donese odluku u njihovom predmetu u najkraćem mogućem roku, i to najkasnije deset mjeseci od objave njegove odluke u Narodnim novinama. Odluka Ustavnog suda objavljena je 22. studenog 2004. godine.

Dana 19. srpnja 2005. godine Općinski sud u Zlataru odbio je tužbu tužiteljice. Tu je presudu potvrdio Županijski sud u Zlataru 21. prosinca 2005. godine i ona je time postala pravomoćna, te su time svi kojih se to tiče ostali, kao što su i bili, suvlasnici dvadeset zemljišnih čestica.

2. Prvi izvanparnični postupak za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina koji je pokrenula podnositeljica zahtjeva

Dana 13. srpnja 2006. godine podnositeljica zahtjeva pokrenula je izvanparnični postupak pred Općinskim sudom u Zlataru protiv drugih suvlasnika, B.J. i I.J., radi razvrgnuća suvlasničke zajednice na šest od naprijed navedenih dvadeset zemljišnih čestica.

Podnositeljica zahtjeva je pristupila na ročište održano 18. rujna 2006. godine, ali tuženici nisu pristupili.

Dana 9. studenog 2006. godine obavljen je očevid u nazočnosti suca kojemu je predmet bio dodijeljen u rad, stranaka i vještaka. Vještak je istoga dana dostavio svoj nalaz i mišljenje i skicu lica mjesta.

Slijedeći očevid, zakazan za 27. ožujka 2007. godine odgođen je jer nisu pristupili tuženici.

Tijekom slijedećeg očevida dana 26. travnja 2007. godine tuženici su spriječili nazočne vještake da obave potrebna mjerenja.

Slijedeći očevid, zakazan za 22. svibnja 2007. godine, odgođen je i stranke su se suglasile da se opet organizira provođenje mjerenja. Slijedeći očevid, zakazan za 2. travnja 2008. godine odgođen je jer nisu pristupili tuženici.

Na ročištu održanom 9. svibnja 2008. godine stranke su postigle nagodbu kojom su ostale suvlasnici zemljišne čestice, tuženici B.J., Ž.J. i I.J. postali su suvlasnici u jednoj trećini dijela tri zemljišne čestice, a podnositeljica zahtjeva postala je jedina vlasnica dvije zemljišne čestice.

Dana 28. svibnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva zatražila je od Zemljišnoknjižnog odjela Općinskog suda u Zlataru da provede naprijed navedenu nagodbu od 9. svibnja 2008. godine na način da razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina upiše u zemljišnu knjigu.

Dana 30. svibnja 2008. godine Zemljišnoknjižni odjel Općinskog suda u Zlataru odbio je zahtjev podnositeljice zahtjeva. Utvrdio je da se promjene zabilježene u sudskoj nagodbi od 9. svibnja 2008. godine ne mogu upisati u zemljišnu knjigu jer je udio u imovini o kojoj je riječ, a koja pripada Ž.J., bio predmetom ovršnog postupka koji su 2006. i 2007. godine pokrenuli njegovi vjerovnici pred istim sudom, nakon čega na temelju Ovršnog zakona nije dozvoljeno u zemljišnu knjigu upisati bilo kakve promjene vlasničkih i drugih stvarnih prava na toj imovini.

Dana 18. lipnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva žalila se Županijskom sudu u Zlataru protiv te odluke.

Županijski sud u Zlataru je dana 25. studenog 2009. godine djelomično potvrdio, a djelomično ukinuo prvostupanjsku odluku. Presudio je da iako Ovršni zakon uistinu ne dozvoljava upis promjena dogovorenih u sudskoj nagodbi od 9. svibnja 2008. godine u odnosu na udio Ž.J. u imovini, one su se mogle upisati u odnosu na udio B.J. i I.J. u toj imovini.

Zbog ishoda građanskog postupka za poništenje (vidi u daljnjem tekstu), izgleda da nisu poduzeti nikakvi daljnji koraci radi upisa promjena dogovorenih u sudskoj nagodbi od 9. svibnja 2008. godine u zemljišnu knjigu.

3. Građanski postupak za poništenje sudske nagodbe od 9. svibnja 2008. godine

Dana 4. srpnja 2008. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je građansku tužbu protiv B.J. i Ž.J. tražeći poništenje naprijed navedene sudske nagodbe od 9. svibnja 2008. godine, jer je u trenutku kad je ona sklopljena Ž.J. zatajio činjenicu da je u odnosu na njegov udio u vlasništvu bio u tijeku ovršni postupak.

Dana 24. ožujka 2009. godine sud je donio presudu kojom je razvrgnuo sudsku nagodbu, s učinkom da su svi kojih se to tiče ostali suvlasnici šest zemljišnih čestica o kojima je riječ.

ODLUKA JAKUŠIĆ PROTIV HRVATSKE

4. Drugi izvanparnični postupak za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina koji je pokrenula podnositeljica zahtjeva

Dana 26. ožujka 2009. godine podnositeljica zahtjeva pokrenula je drugi izvanparnični postupak pred Općinskim sudom u Zlataru protiv B.J., Ž.J. i I.J. za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina. Ovaj je puta zatražila razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina četiri zemljišne čestice.

Dana 4. studenog 2009. godine sud je donio odluku kojom je naložio razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina prodajom četiri zemljišne čestice o kojima je riječ na javnoj dražbi i podjelu prihoda od prodaje suvlasnicima prema omjeru njihovih udjela. Presudio je da je geometrijska dioba nemoguća i stoga je naložio diobu javnom dražbom (civilna dioba).

Žalili su se i podnositeljica zahtjeva i B.J., te su oboje prigovorili civilnoj diobi i zatražili geometrijsku diobu.

Izgleda da je postupak trenutačno u tijeku pred Županijskim sudom u Zlataru.

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavni dio Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“, br. 91/1996, 73/2000, 114/2001, 79/2006, 141/2006, 146/2006, 38/2009 i 153/2009), koji je stupio na snagu 1. siječnja 1997. godine glasi kako slijedi:

Članak 47., stavci 1. i 2.

"(1) Suvlasnik ima pravo na razvrgnuće suvlasništva, ako je moguće i dopušteno; to mu pravo ne zastarijeva.

(2) Suvlasnik može zahtijevati razvrgnuće u bilo koje doba, osim kad bi to bilo na štetu ostalih suvlasnika..."

Članak 56., stavak 1.

"Razvrgnuće ne može biti na štetu prava trećih osoba..."

PRIGOVOR

Podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog produljene nemogućnosti stupanja u posjed i djelotvornog korištenja svog vlasništva.

PRAVO

Podnositeljica zahtjeva prigovara da produljena nemogućnost djelotvornog uživanja njenog vlasništva predstavlja povredu njenog prava na mirno uživanje vlasništva. Pozvala se na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

ODLUKA JAKUŠIĆ PROTIV HRVATSKE

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

Vlada osporava dopuštenost zahtjeva s dvije osnove. Tvrde da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva i da je u svakom slučaju zahtjev očigledno neosnovan.

1. Neiscrpljenje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva. Tvrde da su navedeni zemljišnoknjižni postupak i drugostupanjski postupak za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina još uvijek u tijeku, i da je stoga zahtjev preuranjen.

Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je iscrpila sva djelotvorna domaća pravna sredstva.

(b) Ocjena Suda

Sud primjećuje da podnositeljica zahtjeva prigovara zbog produljene nemogućnosti stupanja u posjed i djelotvornog uživanja svog vlasništva. U takvim okolnostima se tvrdnje Vlade čine pogrešno koncipirane. Slijedi da prigovor Vlade koji se tiče neiscrpljenja domaćih pravnih sredstava treba odbiti.

Sud nadalje primjećuje da zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Uz to primjećuje i da on nije nedopusšten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba biti proglašen dopuštenim.

2. Je li zahtjev očigledno neosnovan

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

Vlada tvrdi da u ovome predmetu nije bilo miješanja u mirno uživanje posjeda podnositeljice zahtjeva. Objasnila je da je podnositeljica zahtjeva bila upisana kao suvlasnica imovine o kojoj je riječ od 24. travnja 1992. godine i da je Općinski sud u Zlataru presudom od 19. srpnja 2005. godine odbio tužbu B.J.-a kojom je osporila pravo vlasništva podnositeljice zahtjeva. Ta je presuda postala pravomoćna 21. prosinca 2005. godine. Podnositeljica zahtjeva je uvijek (tj. od 24. travnja 1992. godine) bila u mogućnosti slobodno raspolagati svojim suvlasničkim udjelom, uz uvjet da ne povrijedi prava drugih osoba.

Glede toga može li se odbijanje Općinskog suda u Zlataru da upiše razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina dogovorene u sudskoj nagodbi od 9. svibnja 2008. godine smatrati miješanjem u pravo podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njenoga vlasništva, Vlada tvrdi da je to miješanje bilo opravdano jer se njime nastojalo štititi prava trećih osoba, i to Ž.J.-ovih vjerovnika.

Vlada je nadalje primijetila da je sama podnositeljica zahtjeva zatražila razvrgnuće valjane sudske nagodbe o razvrgnuću suvlasničke zajednice nekretnina. To je učinila zato što je jedna od stranaka, Ž.J., postupio u zloj vjeri time što je zatajio činjenicu da je njegov suvlasnički dio opterećen u ovršnom postupku koji je bio pokrenut protiv njega. Međutim, Vlada smatra da se državu ne može smatrati odgovornom za radnje stranaka u postupku koje su učinjene u zloj vjeri. Osobito naglašavaju da to postoji li neki teret na suvlasničkom udjelu ne utvrđuje sud po službenoj dužnosti u postupku za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina. Upravno suprotno, Vlada tvrdi da je sama

podnositeljica zahtjeva mogla i trebala provjeriti postoji li neki teret na udjelu bilo kojeg suvlasnika, prije nego što je pokrenula postupak za razvrgnuće suvlasničke zajednice, i, još važnije, prije sklapanja sudske nagodbe. To je mogla učiniti jednostavnom provjerom zemljišne knjige. Zemljišna knjiga je javna knjiga i stoga prema domaćem pravu nitko ne može tvrditi da nije znao ili da nije mogao znati za određene informacije koje su upisane u zemljišnu knjigu. U svakom slučaju, podnositeljica zahtjeva imala je mogućnost za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina u odnosu na imovinu o kojoj je riječ nakon okončanja ovršnog postupka i skidanja tereta.

U svjetlu naprijed navedenog, a posebno s obzirom na to da je podnositeljica zahtjeva bila suvlasnica imovine o kojoj je riječ od 24. travnja 1992. godine i da je mogla slobodno raspolagati tom imovinom, Vlada zaključuje da nema povrede njenoga prava na mirno uživanje vlasništva.

Vlada je stoga pozvala Sud da utvrdi da je zahtjev očigledno neosnovan.

(ii) Podnositeljice zahtjeva

Podnositeljica zahtjeva tvrdi da postoji znatna razlika između toga da je netko upisan u zemljišnu knjigu kao suvlasnik neke određene imovine i stvarnog uživanja te imovine. To stoga jer su suvlasnički udjeli definirani kao apstraktni razmjeri prema kojima, teorijski, svaki suvlasnik ima pravo koristiti cijelu imovinu razmjerno svom udjelu. Imovina o kojoj je riječ nije bila podijeljena u naravi, tj. na način da bi svaki suvlasnik koristio i uživao neku određenu zemljišnu česticu ili čestice neovisno od drugih suvlasnika. Kad je to tako, i s obzirom na to da su odnosi između suvlasnika bili sporni godinama, pa čak i desetljećima, podnositeljica zahtjeva nije u stvari mogla uživati svoju imovinu, bez obzira na činjenicu što je bila upisana kao suvlasnica u zemljišnoj knjizi. Ona je, osobito, zbog toga što nije mogla stupiti u posjed četiri zemljišne čestice koje su bile predmetom posljednjeg izvanparničnog postupka za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina, pretrpjela štetu jer nije mogla saditi voćke, započeti građevinske radove kao bi proširila dvorište ili koristiti gospodarske zgrade (sjenik, štalu i svinjac).

Podnositeljica zahtjeva osobito pobija tvrdnju Vlade da je prije pokretanja izvanparničnog postupka za razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina i prije sklapanja sudske nagodbe od 9. svibnja 2008. godine trebala provjeriti stanje u zemljišnoj knjizi. Objasnila je da na temelju Zakona o parničnom postupku, čije se odredbe primjenjuju na izvanparnični postupak, ako nema posebnih odredbi koje uređuju taj postupak, bila dužnost suda da spriječi stranke u vršenju prava koja nisu imale pravo vršiti. Stoga je bila obveza suda upozoriti stranke da je suvlasnički dio Ž.J.-a u imovini o kojoj je riječ bio predmet ovršnog postupka i da bi sudska nagodba o kojoj je riječ predstavljala nezakonito raspolaganje njegovom imovinom.

U svjetlu naprijed navedenog, podnositeljica zahtjeva tvrdi da je povrijeđeno njeno pravo na mirno uživanje njenoga vlasništva.

(b) Ocjena Suda

Sud se slaže s Vladom da u ovom predmetu nije bilo miješanja javne vlasti u konvencijsko pravo podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njenog vlasništva. Postupak u ovome predmetu tiče se građanske parnice između privatnih pojedinaca i stoga sam po sebi ne povlači odgovornost države na temelju članka 1. Protokola br. 1. (vidi *mutatis mutandis*, *Ruiz Mateos v. the United Kingdom*, br. 13021/87, Odluka Komisije od 8. rujna 1988., *Decisions and Reports (DR) 57*, str. 268 i 275; *Skowronski v. Poland* (dec.), br. 52595/99, 28. lipnja 2001.; *Kranz v. Poland* (dec.), br. 6214/02, 10.

ODLUKA JAKUŠIĆ PROTIV HRVATSKE

rujna 2002.; *Eskelinen v. Finland* (dec.), br. 7274/02, 3. veljače 2004., i *Tormala v. Finland* (dec.), br. 41258/98, 16. ožujka 2004.). Osobito, sama činjenica da je država, putem svog pravosudnog sustava, osigurala forum za donošenje odluke o takvom privatnopravnom sporu ne dovodi do miješanja države u vlasnička prava na temelju članak 1. Protokola br. 1. (vidi, na primjer, predmet *Kuchař and Štis v. the Czech Republic* (dec.), br. 37527/97, 21. listopad 1998.).

Istine radi, kad miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva počini privatna osoba, za državu nastaje pozitivna obveza pobrinuti se da su ta imovinska prava dovoljno zaštićena zakonom u domaćem pravnom sustavu i da su osigurana odgovarajuća pravna sredstva za žrtvu miješanja koja ona može iskoristiti kako bi obranila svoja prava (vidi *Blūmberga v. Latvia*, br. 70930/01, § 67., 14. listopada 2008.). Međutim, Sud smatra da u ovome predmetu nije bilo ni miješanja neke privatne osobe u imovinsko pravo podnositeljice zahtjeva. Umjesto toga, bit je prigovora podnositeljice zahtjeva u tome da ona ne može dobiti razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina i tako uživati svoju imovinu (ili barem jedan njen dio) kao isključivi vlasnik. Međutim, ta nemogućnost ne proizlazi iz miješanja u njeno pravo vlasništva koje bi počinili drugi suvlasnici kao privatne osobe nego iz naravi svakog suvlasništva u kojemu su prava pojedinog suvlasnika na imovini o kojoj je riječ samom činjenicom suvlasništva ograničena pravima drugih suvlasnika.

Slijedi da je ovaj zahtjev nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. kao očigledno neosnovan, i da ga treba odbiti na temelju članka 35.,stavka 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Søren Nielsen
tajnik

Christos Rozakis
predsjednik